

על ספר ים

"ימים של עופרת"

המשלטים בדרך לבירה. כן, המקומות כל-כך מוכרים, כה ידועים, עד שנדמה שזה אירע רק תמול-שלשום, ולא לפני ארבע-עשרה שנה. לי, אישית, היתה חוויה לקרוא את הספר — ורבים ב' וודאי כמוני — מאחר שגם אני, כבן תל-אביב, הגעתי, בדרך השיירות ל' בירה, ורבים מהוויותיו של רשקס עברו עלינו.

ישנם שיאים בספרו של משה רשקס. שיאי מתח אנושי. הפרק הפותח את הספר, המתאר את הקרב הגדול בו נפצע מ"כ רשקס, הוא לדעתי ה' מצויין בין עשרת הפרקים. יש בפרק זה לא רק תיאור של קרב מר, בו ניסו תשעה צעירים להגן על גבעה מפני מאות מכתערים — אלא אותן מחשבות דקות שהתעוררו במוחו של מפקד הכתה בראותו את פקודיו נופים לים בזה אחר זה, הן המוכיחות עד כמה אכזרית היא המלחמה.

אין לי כל ספק שכל לוחמי מלחמת השחרור ייהנו להיזכר בפרטי קרבות, באותן שעות וימים מרים, בהם גילו אומץ כשלחמו בנשק דל מול אויב שעלה עליהם במספרו ונישקו. גם כיום נזכרים אנו שוב באותן רגשות חבויים, שאז השתדלנו לא לגלות אר' הם, ועתה בא רשקס ומעלה אותן ב' ביטוי עז.

(ימים של עופרת" מאת משה רשקס,

בהוצאת "מערכות")

ישיראל פז

פך קודם-לכן. אז התברר, כי מפקד הכתה התל-אביבי הצעיר, נפצע ברג' לו. הוא הועבר לבית-חולים, הקליע הוצא מרגלו, ועוד באותו ערב הגיע ליחידתו בבירה. רשקס סיים את "ה' קרייאר" המלחמתית" שלו כעבור זמן מועט בלבד. כאשר כתתו חוסלה בקרב על גבעת-האורנים, בדרך לירושלים, והוא נפצע קשה בהסתערות של עש' רות ערבים.

במה עולה ספרו של רשקס על ספרים דומים לו? ציינתי בתחילה כי הוא עולה באמיתיותו, ובכן, רשקס אינו מתאר את אותם צעירים נועזים, שיצאו למלחמת העצמאות, רק בגבורתם. נכון, רבים מדמויותיו מגלמים בתוכם את הרצון והגבורה של אותם צעירים, שעזבו בית אב ואם, ויצאו למלחמה בשורות ההגנה. אבל גדולתו של רשקס היא בתיאור כל אותן חולשות, בצד הרצון ועוז הרוח. אין בספר זה "הצטעצעות". יש בו אמת, ואמת מוחשית מאוד. כן, היו גם רגעי-פחד, רגעי סלידה מהמל' חמה. רשקס אינו מתעלם בהם. בצד אותן רגשות-גברה הוא מביא את צידו השני של המטבע — את החול' שות האנושיות הטבעיות, המתחבאות גם באמיצים שבנו. מי שלחם במלחמת העצמאות — הרגיש את הרגשתו של רשקס. ביחוד ייזכרו ב"ימים ההם", כל מגיני ירושלים הנצורה, מלווי השיירות האמיצים והמסורים, ולוחמי

ישנם הרבה ספרים המספרים על קרבות מלחמת העצמאות. רבים מהם טובים ומרתקים. יש בהם סיפורי מל' חמה מעניינים, אולם נדמה לי שספרו של משה רשקס — "ימים של עופרת" — שיצא לאחרונה, עולה עליהם באמיתיותו.

הכרתי את משה רשקס בתפקידו כמזכיר ארגון נכי מלחמת השחרור. אותו צעיר נמרץ וחביב נתגלה עתה, עם הופעת ספרו, כבעל ביטוי עז, המסוגל לתאר בצורה עוצרת-נשימה אותם קרבות שאירעו 14 שנה קודם-לכן.

למרות שבספר עשרה פרקים, הרי הוא נקרא בצורה שוטפת עד תום. אין משה רשקס מסתפק בתיאורים שטחיים של קרב זה או אחר, אלא הוא נותן תיאורי-הרגשה נפלאים.

רשקס, איש החי"ש של תל-אביב, היה בן 18 שנה בלבד כאשר פרצה מלחמת השחרור. הוא מונה ע"י ההג' נה למדריך במחנה-ההטירונים באיזור תל-אביב, אולם ככל צעיר של הימים-ההב שאף גם הוא ליהפך לחייל-קרבי. הוא פנה למפקדו, וזה הציבו ליחידת חי"ש בירושלים. כבר בדרך הוא "טעם" טעמה של אש, כאשר השיירה בה נסע, הותקפה קשה ליד שער-הגיא, ועמדה בסכנת חיסול. רק ה' הגבורת שהגיעה למקום לעת ערב, לאחר שעות של קרב, היא שחילצה את רשקס וחבריו, שמשוריינם התה'